

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรในการเลือกปลูกพืช
ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน นางสาวปิยะวรรณ ปานดี

ปริญญา วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) ส่งเสริมการเกษตร

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์คุณหญิง ฤดี ลำปาง	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
รองศาสตราจารย์กฤษณ์ ศรีมงคล	อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
รองศาสตราจารย์ ดร.ไพบุลย์ สุทธิสุภา	อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) การตัดสินใจของเกษตรกรในการเลือกปลูกพืชบนพื้นที่สูง 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรในการเลือกปลูกพืช และ 3) ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรในการเลือกปลูกพืชบนพื้นที่สูง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วยครัวเรือนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกโครงการหลวง จำนวน 115 ครัวเรือน เป็นเกษตรกรชาวแม้ง บ้านขุนวาง 84 ครัวเรือน และกะเหรี่ยงบ้านโป่งน้อย 31 ครัวเรือน การรวบรวมข้อมูล ใช้การสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือนละ 1 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์และอื่นๆ ประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ วิเคราะห์ผลทางสถิติ ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ โดยใช้เทคนิควิเคราะห์หาค่าคะแนน ทดสอบสมมติฐาน และค่าสหสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกปลูกพืช

ผลการวิจัย พบว่า การตัดสินใจของเกษตรกรในการเลือกปลูกพืชบนพื้นที่สูง มีการเปลี่ยนแปลง 2 ระยะ คือ ก่อนการพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา ปี พ.ศ. 2525 ที่การเข้าถึงพื้นที่ทำได้ยาก ไม่มีเส้นทางคมนาคม เกษตรกรชาวเขาปลูกพืชแบบจารีตประเพณี คือทำไร่เลื่อนลอย หลังปี พ.ศ. 2528 ภายหลังจากจัดตั้งศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง มีการพัฒนาและส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจทดแทนพื้น ได้แก่ พืชผัก ไม้ดอก ไม้ผลเมืองหนาว ประกอบกับมีการก่อสร้างเส้นทาง

ถนนเชื่อมระหว่างหมู่บ้านกับพื้นที่ภายนอก มีการติดต่อดีสะดวกมากขึ้น ทำให้ระบบการปลูกพืชในพื้นที่ดังกล่าวเปลี่ยนแปลงไป

การตัดสินใจของเกษตรกรในการเลือกปลูกพืช พบว่า มั่งเลือกปลูกไม้ดอก ส่วนกะเหรี่ยงเลือกปลูกพืชผัก เป็นพืชเศรษฐกิจเนื่องจากจำนวนแรงงานในครัวเรือน การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรทั้งสองกลุ่ม ประกอบด้วยปัจจัยทางเศรษฐกิจ ทั้งมังและกะเหรี่ยงให้ความสำคัญเกี่ยวกับความต้องการของตลาดมากที่สุด รองลงไปเป็นปัจจัยเกี่ยวกับทุนในการดำเนินการ กำไร โรงเรือนและอุปกรณ์ รวมทั้งนโยบายของโครงการหลวงตามลำดับ สำหรับปัจจัยทางสังคม-บุคคล ทั้งสองกลุ่มให้ความสำคัญเรื่องการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม การเลือกปลูกพืชตามหลักเกษตรยั่งยืน และการฝึกอบรมด้านการเกษตร ส่วนปัจจัยทางกายภาพ มังให้ความสำคัญเกี่ยวกับอุณหภูมิที่เหมาะสม ส่วนกะเหรี่ยงให้ความสำคัญการมีแหล่งน้ำเพียงพอ

ในส่วนของการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ (**Correlation**) ระหว่างคู่ปัจจัยที่มีความสำคัญมากใน 11 อันดับ พบว่า หลายคู่ปัจจัย เช่น ความต้องการของตลาด กับรายได้ที่ยั่งยืน ความต้องการของตลาด กับความพึงพอใจของเกษตรกร ความพึงพอใจของเกษตรกร กับการเลือกปลูกพืชตามหลักเกษตรยั่งยืน การปลูกพืชที่มีอุณหภูมิเหมาะสม กับความคาดหวังของเกษตรกร การปลูกพืชที่มีอุณหภูมิเหมาะสม กับการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม เหล่านี้ต่างมีค่าสหสัมพันธ์สูง

ปัญหาและอุปสรรคในการปลูกพืชผัก ไม้ดอก และไม้ผลของเกษตรกร ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการตลาด โดยเฉพาะราคาผลผลิตไม่แน่นอน รวมทั้งปัญหาเกี่ยวกับต้นทุนการผลิตเพิ่มสูงขึ้นด้วย

Independent Study Title Factors Affecting Farmers' Decision Making on Crops
Selecting in Khun Wang Royal Project Development Center,
Chiang Mai Province

Author Miss Piyawan Pandee

Degree Master of Science (Agriculture) Agriculture Extension

Independent Study Advisory Committee

Assoc. Prof. Dusdee Na lampang Advisor

Assoc. Prof. Katin Srimongkol Co-advisor

Assoc. Prof. Dr. Paiboon Suthasupa Co-advisor

ABSTRACT

The objectives of this study were to investigate: 1) farmers' decision making in selecting growing crops on highland, 2) factors affecting farmers' decision in selecting growing crops and 3) problems encountered by farmers in selecting growing crops on highland.

Respondents in this study were from households of Khun Wang Royal Project consisting of 115 households including 84 Hmong at Ban Khun Wang and 31 Karens Ban Pong Noi. Data Collection obtained by interviewing each of household head or representatives. Key informants were done by depth interview and observation. Data were analysed by using percentage an arithmetic mean and factors affecting in decision of farmers by using point score analysis.

From research findings, it was found that there were two periods of change of farmers' decision in selecting growing crops on highland. The first period before 1982, the problem of inaccessibility to the area, people were living on traditional agriculture mainly on shifting cultivation. The second period which is after 1985, when Khun Wang Royal Project was settle down, various cash crops were introduced to the hilltribes such as vegetables, flowers and temperate fruits substituting for growing opium. The accessibility to the area was better because

many roads were built to connect with the outside, these reasons forced the people to change their ways of living and cropping systems.

Concerning to farmers' decision making in selecting growing crops, it was found that Hmong selected flowers but Karen chose vegetables as cash crops due to the availability of family labour. Market is the most important factor given by Hmong and Karen, the others were operating capital, profit, nurseries and equipments as well as the Royal Project policy respectively. The others two important on social and physical factors, both Hmong and Karen had agreed on the environmental conservation, growing crops according to sustainable agriculture and Hmong also chose growing cash crops with suitable temperature but Karen chose availability of water.

The analysis of the important pair-variables (factors) using correlation, the results showed that some pair-variables such as market and permanent income, market and farmers' satisfaction, farmers' satisfaction and crop's selection, suitable temperature and farmers' satisfaction, suitable temperature and environmental conservation. All of these pair-variables were highly correlated.

Problems encountered in growing vegetables, temperate flowers and fruit-trees by farmers were mostly an unpredictable market price as well as higher cost of production.